

מסכת נזיר

פרק כל כנויי נזירות

מתניתין:

כיצד הן ידות נזירות, שהרי הן כנזירות? (2)

האומר "אהא", שאמר דיבור חלקי, ולא דיבור מלא "הריני נזיר" — הרי זה נזיר.

או האומר: "אהא נאח" הרי זה נזיר. ובגמרא יתבאר. (3)

אלו הן ידות נזירות שהן כנזירות.

וכיצד הם "כנויי נזירות", שהם כנזירות?

האומר "אהא נזיר" הרי הוא נזיר. שזה הוא עיקר הלשון האמור בתורה, שבו מקבל אדם על עצמו נזירות. (4)

ואף האומר "אהא נזיק" [שהוא כינוי למילת נזיר], או "אהא נזיח", "אהא פזיח", הרי זה נזיר. (5)

א- עיקר קבלת נזירות האמורה בתורה, הוא, שיאמר האדם "הריני נזיר".

א. כל כינויי (1) נזירות — כגון שאמר "הריני נזיק", וכדמפרש ואזיל — אף הן כנזירות.

ב. וכן "ידות נזירות", דהיינו דיבור חלקי של קבלת נזירות, שהתחיל אותו ולא סיים את דיבורו — הרי הן כנזירות.

ונקרא הדיבור החלקי "יד", כמשל למי שאוחז ב"בית יד" של כלי, ועל ידו הוא מגביה את כל הכלי. ואף אדם זה, כיון שהתחיל את דיבור הנזירות, הרי הוא כאילו גמר את דיבורו, והרי הוא נזיר.

השם הכתוב בתורה, שעל ידי לשון זה חל עליו שם נזירות, והוא הדין אם אמר בלשון הכנויין, כמו נזיק נזיח פזיח.

ומה שכתבו ש"נזיר" הוא עיקר שם הכתוב בתורה, הוא משום שנאמר: "איש או אשה כי יפליא לנדור נדר נזיר". וכן מבואר בירושלמי [ב ד], שאפילו אשה שאמרה בלשון "הריני נזיר" הרי היא נזירה, משום שנאמר: "איש או אשה כי יפליא לנדור נדר נזיר".

5. בתוספות הביאו מהגמרא בנדרים י א, שנחלקו רבי יוחנן וריש לקיש במהותם של כנויים אלו, אם לשון אומות הן, ומקבל אדם על עצמו נזירות בכל לשון; או שכנויים אלו לשון חכמים הם, שבדו אותן כדי לידור בהם בנזירות.

1. כל שאינו עיקר השם נקרא כינוי, כמו "המכנה שם לחבירו", רא"ש.

2. בגמרא מתבאר שמשנתנו "חסורי מחסרא", שחסר בה את ביאור ענין הידות, ועל הדרך שנתבאר.

ועוד מבואר בגמרא הטעם, למה פירש התנא תחילה את "ידות הנזירות", אף שהידות שנויים אחר כנויי נזירות.

3. וראה בהערות בגמרא, למה חילק התנא דין האומר "אהא", ודין האומר "אהא נאה".

4. כתבו התוספות: לפי שרצה לפרש כל הכנויין, פתח ואמר נזיר וכו'. כלומר, נזיר הוא עיקר